

Za izobraževanje deklet o gospodinjstvu ustanovljene so gospodinjske šole. Slovenci žalibog nimamo nobene. Gospodinjska šola, preskrbljena z dobrimi učili in vrlimi učnimi močmi, je prav blagoslov za deklice, ki bodo postale gospodinje. V njej si nabere potrebnega znanja in se nauče ob enem izvrševati gospodinjska opravila v šivalni sobi, v kuhinji, na vrtu, v mlekarnici, v kurnjaku, različnih hlevih i. t. d. Taka gospodinja stala bode gospodarju krepko na strani, in z božjo pomočjo mora se sponesti podjetje.

Upajmo torej, da se tudi pri nas zavzemó mero-dajni krogi zato, da postavijo našim mladenkam kedaj učilišče, kjer se bodo mogle izobraževati v gospodinjstvu, katerega se bodo s krepko roko poprijele in je vladale.

F. Š.

Razne reči.

* **Rezatev breskev.** Ako pogledamo breskve, ki pri nas rasto, vidimo, da slabo uspevajo; polne so golih vej, in smola jim teče tu in tam. Rodne pa tudi niso ter dajejo droben in grintav sad. Tem neprilikam je vzrok nepravilna rezatev. Ob rezatvi breskev treba v časih imeti, da breskev rodi le na enoletnem lesu, kateri se takoj, kadar rodi, tudi posuši. Rezatev mora biti toraj taka, da obdržimo rodnost ter da skrbimo za drugoletni rodni les. Rodni les tako le obrezuj: 1.) Dva do pol centim. dolge vršičke, ki imajo šopek cvetnih popov ter na vrhu lesni pop, puščaj pri miru. 2.) Prava rodna mladika, ki je 10 do 20 $\frac{1}{m}$ dolga, ter ima spodaj 3 do 4 čvrste lesene pope, zgoraj pa navadne cvetne pope, okrajšaj na 6 do 8 cvetnih popov. 3.) Mešana rodna mladika ima spodaj 2 do 3 čvrste lesne pope in zgoraj več trajnih popov. Od teh trajnih popov je srednji lesni pop, druga dva sta rodna. To mladiko skrajšaj na 4 do 6 trojnih popov. 4.) Lesna mladika ima največ lesne pope ter le nekatere cvetne pope na vrhu. To mladiko skrajšaj na 2 lesna popa.

* **Krmljenje sesajočih praset.** Kadar so mladiči 14 dni stari, morajo se začeti učiti jesti, tako da tri tedne stari že povoljno jedo. Čim prej prase začne jesti, tem hitreje raste, tem manj sesa, kar je jako dobro za mater. Najbolje je, da se v kakem malo pregrajenem kotu svinjakovem da prasetom v plitvi posodi gorkega kravjega mleka, zredčenega z vodo. Prasički domače pasme ga začno takoj piti. Počasneje se privadijo praseta angleške pasme, ker so boječa in zatoraj ne gredo rada k mleku, zlasti dokler kdo zraven stoji. Ker se v tem ohladi mleko ne popijo ga navadno praseta, a če ga tudi popijo, ne tekne jim toliko. Zaradi tega jim je gorkega kravjega mleka večkrat ponujati, dokler ga hitro popijo. Kadar se ga privadijo, kuhati jim je nekaj dni na njem neko liko pšenične moke ali belega kruha, kar je pozneje nadomestiti s slabšimi mokami, kakor z debelo ječmenovo in ovseno. Kadar praseta uživajo že tako krmo, začne

se stara svinja hitro popravljati, če se jej tudi ne daje boljša hrana, nego dosedaj.

* **Kako se odpode vrane s posejanih njiv?** Krokari in vrane so jako koristne živali, toda ob žitni setvi napravljajo vendar mnogo škode, ker rujejo iz tal kaleče rastline in zabljejo seme. Proti tej škodi priporočil je Chassant sredstvo, ki je vedno pomagalo. Ubije se nekaj teh ptičev, ptiči se polože ploskoma z razprostrtimi perutmi na njive, katere se hočejo varovati. Vrane se ne bodo več usedle na to polje. Iz prva se bodo z velikim kričanjem pokazale po okoli stoječem drevju, pa nobena ne bode sela na njivo, potem bodo pa kmalu zapustile ta kraj.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 89. Ali se dobi za grozdje mlin, pri katerem bi bila valjarja s kavčukom prevlečena? (A. B. v D.)

Odgovor: O takih grozdnihi mlinih nismo še nič čuli in tudi ne vemo, kakšno prednost bi imeli. Morda je o tem kateremu izmed naših čitateljev znano.

Vprašanje 90. Kako ravnati s salato in špinačo, da ne gre prerano v seme? (A. B. v D.)

Odgovor: Kadar rastlina doraste, gre v cvetje in naredi seme. Ene in iste rastline imamo različne vrste, katere gredo ob različnih časih v seme. Iz tega izhaja, da morate, ako hočete zabraniti, da ne cveto prerano, izbrati prave vrste in vse tisto, kar pospešuje rastline zor, po možnosti odpraviti. K zorenju pripomaga zelo veliko toplota, torej je rastline varovati nje. Sejte dotične rastline v senčnate lege in zalivajte jim dobro. Razen tega pa gre vsaka rastlina v slabi, malo gnojni zemlji prej v cvetje, nego v rodovitni gnojni zemlji. Tudi gosta setev sili rastline, da rano cveto.

Vprašanje 91. Pri nas imamo jablan z imenom „debeli čebular“ ali „trdika“. Ta jablan rodi za naše kraje, bodisi za kupčijo ali za mošt, najboljše sadje. Prišel je pa na to drevo neki mrčes, ki dela po vejah grče. Blagovolite mi naznaiti, ali bi bila katera druga jabolčna vrsta, katera bi dosedanjo našo lahko nadomestovala? (F. O. v V. na Štajarskem).

Odgovor: Določen odgovor bi Vam mogli le dati, ako nam pošljete kos veje, koder so grče, o katerih pišete. Skoraj gotovo dela te grče krvna uš, in ako je to res, ne pomaga Vam saditi druge vrste, ker tudi na to bi prišla. Prihodnjič enkrat hočemo priobčiti v „Novicah“ članek o krvni uši in kako je zatirati. Katera jabolčna vrsta bi bila za Vaše kraje primerna, pa ne moremo povedati kar naravnost, ker bi morali poznati Vaše podnebje, Vašo zemljo in lege, v katere hočete drevje saditi. Sporočite nam vse to, in radovoljno Vam bomo potem obširno odgovorili.

Vprašanje 92. Krava, popolnoma zdrava, skotila je uže dve teleti, in sicer zadnje pred 6 meseci. Sedaj se

pa neče pojati in rad bi vedel, kako bi kravo k temu pripravil? (Fr. S. v R.)

Odgovor: Ako krava ni bila ob zadnji otelitvi na spolovilih kaj pokvarjena in so spolovila sploh v redu, morda pomorejo španjske muhe, katerih pa doboste v lekarni le z receptom od živinozdravnika.

Vprašanje 93. Tukajšnji veliki posestnik ima plemenitega konja, kateremu je na levi sprednji nogi uže mlademu tako počilo kopito, da se iz njega včasih izteka sokrvca in da konj sedaj nekoliko naklecuje. S čim bi bilo to ozdraviti? (Fr. S. v R.)

Odgovor: Na to vprašanje je treba obširnega odgovora, katerega Vam hočemo precej dati, ako nam sporočite, če gre razpoka po dolgem ali po čez, na kateri je strani, koliko je dolga in kako globoko sega. Brez teh razjasnil pa ne moremo dati nobenega odgovora.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

165.

Na ovčarni Chalkerjevej.

Spustil sem se dalje na sever. Hodil sem težko, vsak čas sem moral počivati. Koderkoli sem šel, povsodi je bilo vse s snegom zakidano, zlasti po dolinah, kjer je ležalo snega za moža visoko. Vse eno sem gazil vedno naprej. Dan se je nagibal, a jaz sem komaj tri angleške milje daleč prigazil. Noč je bila uže gorkejša in tudi mirna. Slišati ni bilo ne zverine, ne ptičev, tudi avstralijski dingo, ki po noči tako rad zavija, ni se oglašal prav nič. Za rana začutim prijetno gorkoto, in platno šatorovo mi je zlezlo prav na obraz. Ko hočem vstati, opazim, da me je sneg zapadel. Imel sem dosta dela, preden sem se izkidal in potem pri ognju malo posušil.

Drugega dne sta mi pošla moka in slador. Popoldne obstanem na nizkem navršju. Da si je lačni želodec neprestano me opominjal, da bi bilo čas kuhati, vendar ga nisem mogel uslišati. Pozno ni bilo, solnce je še stalo nad gorami, ali bil sem tako utrujen, da se nisem upal naprej. Zakuril sem. Ko ves zamišljen zrem v ogenj, zaslišim enekrat petelinje petje. Spravim se po koncu, poberem svoje reči in lezem proti onej strani, od koder mi je glas doletaval na uho. Kmalu se je odprla pred menoj prostrana dolina, in spodaj zagledam troje poslopij. Ves vesel hitim v najbližnje poslopje in dobim v njem mladega Irca, ki mi je povedal, da je to ovčarna gospodarja Chalkerja. V dveh stanih stanujejo ovčarji, a v zadnjem stanu sam gospodar z obitelji.

Šel sem koj v glavni stan. To je bila postavna baraka. Na sredi jerbilo ognjišče od neobdelanega kamna zloženo.

Postarna, čedno opravljena gospa in mlad mož sta stala pri ognjišču. To je bil inženier od guvernementa sydney-skega, kakor sem pozneje izvedel. Koj ko sem vstopil uljudno sta me pozdravila. Razvidel sem, da sem naletel na prijazne in naobražene ljudi. To me je spodbolalo, da sem kar tje v en dan izbleknul, kako bi rad prišel k delu, kakoršnemukoli, dokler se vreme ne zboljša. Gospodinja je koj prišla za besedo in mi sama ponudila, če bi hotel liti lojeve sveče, s katerimi ima tolik križ, kedar jih dela. Kako mi je prav prišlo, ker sem to reč razumel. Konečno sva se pogodila, da ostanem na ovčarni.

Koj na to so me povabili k večerji v drugem stanu. Mlada črna Avstralka je pogrnila veliko mizo in prinesla bef teakov s krompirjem, in kruha. Vsedli smo se. Sedaj sem spoznal celo obitelj: gospodarja Chalkerja, štiri sinove, tri hčere, zeta in omenjeno deklo. Po angleškej navadi je gospodar pokladal pred jedce. Ker sem bil shojen in lačen, začel sem z veliko slastjo jesti ter se nisem dosta brigal za to, kaj se govori. Med jedjo me popraša gospodar, kako mi je ime. Jaz sem imel baš polna usta, toraj sem nerazločno zamomljaj: „Vincent.“ Gospodar pa je slišal, kakor da sem rekel: „Winter“. In odslej so me vsi domači in pozneje tudi drugi v okolici nazivali Winter. Nisem imel nič proti temu. Tudi policijski komisarji, kateri so todi hodili v Kiandro in pri nas prenočevali, klicali so me Winter.

Kmalu po mojem prihodu je dobila Chalkerca uradno dovoljenje, da more napraviti gostilnico. Tu mimo namreč je šla pot s Cooma v Kiandro. Ker se je sploh sodilo, da kopanine na Snow-Riveru po letu zopet ožive, zato je gospodinja sklenila napraviti gostilnico, kar se je jej tudi dobro obneslo. Kmalu sem nalil lojevih sveč za dolgo časa. Na to mi Chalkerca omeni, da bi rada videla, če bi še ostal na ovčarni, in kuhinjo prevzel, da bi mogla sama tem bolje paziti na ostalo gospodarstvo, zakaj na moža se ne more dosta zanašati, ker preveč pije. Ker še ni bilo ugodnega vremena, nisem pomišljal, kar koj sem prevzel kuhinjo. Za pomočnico so mi dali mlado Avstralko, katere sem uže omenil. Bila je močna, lepo vzrasla deklina, nabreklih usten in širokega nosu. S prvega jej je bilo ime Duba, a pri sv. krstu so jej dali ime Marija. Bila je od plemena „Minera“, s katerim sem se srečal pred štirimi leti. Chalkerjevi so se bili uže tako privadili deklet, da so jo imeli za svojo.

S to Marijo sem gospodinjal v kuhinji. Kmalu sem se privadil in tudi dobro uspeval. Najpreje sem postavil od gline primerno peč, v katerej sem pekel kruh za domače in za goste. Kruh se mi je tako dober pekel, da so se mi sami pekarji čudili. Bilo je to nekaj čisto novega, in ljudje so od blizu in daleč hodili k meni učiti se.

Tudi pri pripravljanju drugih jedij, zlasti pečenih gosij, pokazoval sem nenavadno spretnost, in to je gostilnico našo na vso moč povzdignilo. No pravih zaslug